

Gazeta Învățătorilor

în Palatul Cultural
Arad

Redacția și Administrația:
Arad, Bul. Regina Maria No. 17.
Telefon: 571.

Organ săptămânal pentru apărarea intereselor

Redactor responsabil: ION JELECUT

Lei 160.—
Lcra 100.—

Spre federalizare!

— Ne îndeamnă vitregia cu care suntem tratați. —

Așadar — încă o gogoriță: mărirea salariilor.

Pentru a reveni la normal, adică pentru a ni se aplica și nouă coeficientul de 15% aplicat tuturor funcționarilor prin legea armonizării, ar fi fost nevoie de 600 milioane.

Di Ministru de Finanțe, după ce a amenințat înainte de congres că de ar avea un milion disponibil nu l-ar da profesorilor, a revenit mai blând, după congres, și a făcut să se știe în lung și latul țării că pune la dispoziția corpului didactic de toate categoriile 146 milioane lei.

146 milioane lei, date efectiv și repartizate echitabil nu însemnează mare lucru, dar ar fi fost ceva mai mult decât nimic...

Di Ministru de Finanțe însă a rămas la prima amenințare și a dovedit că știe să asvârle cu abilitate praf în ochii oamenilor. Și-anume: dsa în colaborare cu contabiliceasca înțelepciune a celor dela Ministerul Instrucțiunii a repartizat atât de iscusit cele 146 milioane încât unora dintre profesori, celor cu 3, 4 și 5 gradații, deci celor mai puțini la număr, le-au marit salariile cu câteva sute de lei, — iar altora, celor suplینitori, provizionii sau titularii fără gradații, deci celor mai mulți la număr, — le-au micșorat gradațiile cu sume ce variază până la 2—300 lei.

Di Ministru de Finanțe împreună cu domniile de la direcția contabilității din Ministerul Instrucțiunii au ținut să dovedească și cu această ocazie biblicul adevăr după care „celor cari au mult, încă li se va mai da, iar celor cari au puțin li se va mai lua și din ceace au.”

Intenția este cusută cu ață albă. Cine sunt conducătorii mișcării dascălești? Firește, oameni mai bătrâni în învățămînt, cu câte cel puțin 3—4 gradații. Nimic mai simplu decât să-mulțumești pe aceștia, dându-le câteva sute de lei în plus. Orice răsmeriță se potolește dacă ști să atragi simpatia celor din fruntea ei... Machiavelli, acum câteva sute de ani, era exact de aceeaș părere.

Dar „capra sare masa, iada sare casa.” Machiavelismul domnilor cari au repartizat cele 146 milioane, l-ar face invidios chiar pe Machiavelli, dac'ar trăi! O simplă repartizare, a sumei, după gradații, n-ar fi fost suficientă pentru a diviza tagma dascălicească. Trebuia ceva și mai ingenios pentru a băga zizania chiar între indivizii din aceeaș categorie. Și atunci au împărțit pe dascăli în 12 categorii, după localități. Foarte ingenios! În prima categorie intră Bucureștii; domniile de la centru sunt mai periculoși fiind mai mulți și în zilnic contact cu ministerul... Câteva sute de lei în plus — le-nchide gura. În a doua categorie intră orașele centre universitare și... Jimbolia!

Știți Dvoastră: Universitatea de la Jimbolia!

În a 3-a categorie — Giurgiu!... Prefectul județului Vlașca e profesor tânăr; n-are gradații dar e foarte bun elector politic și are mare trecere „la centru”.

Aradul intră în categoria 5-a. Dece? Precis: nu știm. Până acum a fost într'a 2-a. E drept că printre parlamentari și înalți demnitari, Aradul nu are decât nu singur profesor — și ăla prin grația advocaților doctori.

De prisos să adaug că într'a 15-a categorie, — și ultima! — figurează satele. Acolo viața e foarte ieftină: găinile ouă direct în farfurie și învățătorul după ce și-a recreiat spiritul și înălțat inima cetind ordonanțele notarului, se culcă pe spate și se învește cu burta.

Acum pricepeți și Dv sper, rostul iscusitelor categorisiri: leafă după vârstă, după localități... Certe-se între ei, dascălii! Se duce dracului federalizarea și ne dau pace nouă (ministru de Finanțe și direcția contabilității...).

Divide et impera... principiul răposatei Austrii împământenit în Țara Românească. Hotărit — ne-am occidentalizat!

Dar mai e ceva. — Acum două săptămâni toate gazetele erau pline cu tablouri care arătau noua salarizare a corpului didactic. Cifre mari însumau sporuri de câteva mii de lei pe alocuri.

Minciuni oficiale!

Până la 1 Ianuarie c., adică până la nouile sporuri, ni se reținea pensia numai la leafa de bază. Aveai leafă de bază 1200 lei — și globală (cu toate sporurile) 8000 lei și ți se reținea pentru pensie 120 lei (10%); azi la

3000 — leafa învățător — sau 8000 lei — leafa profesorului secundar — se retrage 10% din toată suma, adică 300—800 lei și din ce mai rămîne vine fiscul și-ți ia 4, 4 și 8,8% și tot fiscul îți mai ia globalul. — Cu restul spală-te pe corp, tu și familia, Domnule Dascăl, „luminător al poporului”, „apostol” etc... ca să vă crească părul ancestral pentru a nu mai avea nevoie de haine și de foc.

„Cu restul”, firește, dacă ți-l dau. Înainte vreme, luai mult-putinul ce-l aveai de luat, la 20 ale fiecărei luni. Azi, după nouile dispozițiuni ale dlui Ministru de Finanțe ar trebui să-ți încasezi salariul la 1 ale lunii; iar în urma nouilor sporuri ale dlui Ministru al Instrucțiunii, — până cel mult la 25 ale lunii.

Iată! Suntem la 1 Februarie. Câți din voi, colegi, ați încasat leafa pe Ianuarie? Citeam prin ziare că unii n-au văzut un ban din Decembrie și chiar din Noembrie...

— Si Di Ministru de Finanțe a spus precis: dac' salariile nu se ridică timp de 6 luni, se confiscă în folosul Statului...

Concluzia?

La 23 Martie în fiecare capitală de Județ se va ține câte o adunare a corpului didactic în care să se declare continuarea luptei pentru încetarea baijocului.

Colegi de pretutindeni! Lăsați nepăsarea. E în joc propria voastră existență. Dreptatea e de partea noastră.

Să ne federalizăm și — la luptă!

Al. Constantinescu
profesor secundar Arad.

—x—

Să ne ajutorăm!

O propunere.

Zilele de 6, 7 și 8 Decembrie 1929, vor rămânea pentru totdeauna, în istoria luptelor noastre pentru existență.

Membrii corpului didactic, atunci s-au afirmat pentru primaoră așa cum trebuia s'o facă încă de mult...

Cei umili, cei nedreptățiți, cei din umbră și vecinica mizerie, la această dată au rupt cu trecutul plecaciunilor înjositoare și au pus bază la o nouă eră, era ce ne îndreptățește să sperăm în viitor o viață mai bună și mai demnă cu munca ce-o desvoltăm.

Știm că e mult, ba poate foarte mult până când se vor realiza pretenziunile noastre juste și îndreptățite; dar suntem convinși, că lupta începută va duce odată la izbândă.

Până când, însă, se va edifica noua noastră viață și până când autoritățile noastre superioare, vor aprecia pe deplin importanța ce o avem în viața națională, — dacă nu voim să răbdăm și pe mai departe — trebuie se cercăm să ne ameliorăm situația materială noi înșine și astfel să ne ușurăm măcar o parte din povara ce ni-e dată s'o purtăm.

Forma prin care mi-o inchipui eu aceasta e următoarea. Învățătorii, din fiecare județ să înființe un fond, din al cărui interese să fie ajutați toți băeții și fetele de învățători, cari cercetează atare școalele superioare.

Prin faptul că, fiii învățătorilor vor

fi ajutați în timpul studierii lor, s-ar ușura în mod simțitor sarcina ce o suportă azi părinții, cu atâta greutate.

E superflu să detailez avantajile acestui fond; și nu e actul nici să mă ocup de forma prin care s'ar distribuie acest ajutor; mă mărginesc însă să pun pe tapet chestia în conture generale, așa numai ca o idee, născută din dorința de a ne scăpa măcar de o parte din povara ce ne copleșește. Când aceasta apoi ar fi aflată de corespunzătoare și ar fi acceptată, s'ar putea vorbi și despre amănunte.

În legătură cu ideea comunicată, țin să amintesc și câteva modalități, prin cari cred că s'ar putea infiripa și augmenta fondul ce-l recomand. Aceste sunt următoarele:

Să se ceară autorizație ministerială, ca la începutul fiecărui an școlar, să se poată încasa dela elevi, o suma ca taxă de înscriere. (În jud. Arad fiind vre-o 60000 elevi, suma încasată (câte 5 lei) ar rezulta la an aproximativ 300,000 lei.)

Toate școalele la Crăciun și Paști să dea câte o serbare cu elevii, ori cu ținutul din comună.

În fiecare an, în ziua de 1 Maiu, să se aranjeze câte o petrecere cămpenească, iar venitul acestor petreceri precum și al serbărilor școlare, să se administreze în acest fond.

Să se ceară un procent oare care din bugetul Comitetului școlar județean.

Să se facă loterii, ori cu obiecte

confectionate în ateliere școlare și la lucrul manual.

Pe lângă aceste aici amintite, cred că s'ar mai afla încă și alte modalități cari ar putea fi spre folosul fondului.

La tot cazul însă, că atunci când ideea comunicată ar fi primită, la aplicarea ei — pe lângă modalități — s'ar cere încă și multă bunăvoință din partea colegilor, căci numai prin aceasta se va putea realiza și scopul urmărit.

Cei ce consimt, au cuvântul.

Petru Zoțiu.

Abecedarul.

Mi-am aruncat privirile asupra mizeriei tehnice și „artistice” în care se află abecedarul școlii românești.

Prima carte care se pune românului în mână — i se pune, e un fel de a vorbi într'o țară cu atâți analfabeți — e un un model de murdărie, un monument de tâmpenie și un eşantion de escrocherie. Să aibă omul ce învâta.

Confectionat dintr'o hârtie ce nu se mai află decât în calendarul closetului, decorat cu niște desemnuri de mântuială și scris — ah dacă asta se mai poate numi scris! — scris cu o inteligență bătută de beție, de pelagră, de sifilis sau de impozite încât să le fie de cap domnilor autori, cari ades sunt în număr de câte cinci pe un abecedar, înghesuții pe copertă ca muștele pe un cadavru.

La a-a zdrobitoare idiotenie, trebuia într'adevăr colaborarea câtorva.

Am avut și curiozitatea să aflu în ce tiraj se poate emite un asemenea avorton necuviincios. În fiecare an se pun pe piață câteva sute de mii de exemplare. Consumație sigură. Drepturile de autor încasate de sinistritii cizmari ai culturii sunt fabuloase, iar concurența e nulă.

Abecedarul e o carte care decide în cariera unui copil. Dacă ne gândim că acestei tipărituri modeste dela temelie culturale îi revine sarcina de a ispiti și de a reduce pe toți viitorii cetățeni ai țării pricepem de ce clientela cărții e atât de mică, de ce scriitorii o duc atât de greu, de ce gândirea e desconsiderată, de ce obrăsnicia și puturoșenia sunt monedele zilei, de ce analfabetismul e departe de a fi stărpit, și de ce trecem prin zodia funestă a democrației la toată.

Ne-am gândit, că un scriitor, sau ca să se respecte tradiția, un grup de scriitori ar putea face altfel un abecedar cumsecade: un abecedar care să fie închinat Regelui Mihai, El însuși un frenetic cititor al abecedarului.

Sigur, ar fi ceva mai puțin prompt remunerator ca o cagnistă, sau ca un latifundiu dat lor în folosință, însă ar însemna o rodnică sâmbănță aruncată pe ogorol sterp al cărții.

Și în orice caz, un editor cuminte ar putea face ușor un abecedar curat, bine scris și bine ilustrat.

Pentru asta însă Statul va trebui să înființeze un credit cultural. Editorul să găsească bani ieftini. Condițiunile economice în care trăim, nu îngăduie nici un sacrificiu, nici o inițiativă.

Abecedarul, crima aceasta culturală, în halul în care se găsește, va trebui ars cu rușine în pietele publice.

(Curentul) Romulus Dianu.

Problema școlii de copii mici.

„Veniți, să trăim pentru copiii noștri!”
— Epitaful de pe mormântul lui F. V. Fröbel.

(Continuare).

6. Scopul școlii de copii mici.

Care este scopul urmărit de școala de copii mici? Acesta a fost expus între enumerarea principiilor de educație ale lui F. V. Fröbel și ale Dnei Dr. Maria Montessori, reasumat în următoarele: *a pune sub părintească supraveghere copiii în etatea de 5—7 ani, dându-le o educație fizică și morală corespunzătoare, spre ai pregăti pentru cursul primar și ai face să-și însușească limba Statului.*

Bine, dar oare noi nu cădem în păcatul Maghiarilor, atât de mult condamnat și combătut de noi la vremea sa, de a absorbi, a desnaționaliza popoarele conlocuitoare prin aceste școli? Răspundem cu cel mai hotărât, nu. Noi nu avem nevoie să ne îngroșem rândurile și mai de seamă nu, prin contopirea fraților de arme din fosta Ungarie și nici prin a foștilor noștri asupritori. Rândurile noastre sunt cu mult mai bine împânzite, de cât să aibă nevoie de noui recrutați etnice nenaturale. Nu rămân la absorbirea naționalităților, pentru că și noi ne păzim ființa noastră etnică pe timpul de sclăvie ungurească, ca și pe cel mai scump tesaur și mai cu seamă pentru aceea, că simultan cu realizarea idealului nostru național, s'a asigurat libertate deplină și egală îndreptărire pentru toți fiii Patriei, aparțină ei ori cărei naționalități.

Dacă pretindem să ni-se învețe limba, facem aceasta cu intențiunea, ca prin cunoașterea acesteia, să dăm posibilitate de afirmare și fericire ori căruia cetățean din aceasta Patrie comună, fie acela Român, German, Maghiar, Sârb etc. Prin însușirea limbii române va avea posibilitate fieștecare să se împărtășească de favorurile și binefacerile pe cari le tinde Statul fiilor săi, prin ocuparea diferitelor slujbe și demnități pe scara întinsă a așezărilor sociale. Se mai impune dela sine învățarea limbii române și ca o necesitate de comunicare reciprocă reclamată de exigențele vieții zilnice ale populației.

Atâta dorim și nimic mai mult!

Școala română de copii mici, în contrast cu cea maghiară de pe vremuri, nu tinde să răpească nici limba,

nici ființa etnică a nimănu, din contră, și-a impus ca ideal: *fericirea tuturor.* Și dacă aceasta este așa, atunci nu mai are loc nici o aversiune, nici o repulsiune din partea minoritarilor față de aceasta instituție condusă de interes uman general.

7. Limba de ocupație în școala de copii mici, de stat.

Zicem din adins limba de ocupație, nu de predare, ca la școlile primare, pentru că cunoștințele în școala de copii mici nu să împărtășesc prin predare, ci prin continua ocupație atât a învățătoarei, cât și a elevilor.

În aceasta școală nici nu să admite catedra, de pe carea s'ar putea preda, de oarece învățătoarea trebuie să stea neconținut între elevi, petrecându-i cu privire sa și prin variația programei zilnice stabilită de orar, să provoace un numai atențiunea lor, dar și plăcerea de a se supune întru toate directivelor educative, aplicate de dânsa fără ca ei să simțescă oboseală.

Învățătoarea care se așază la masă și de acolo încearcă să susțină atențiunea elevilor și să le împărtășească cunoștințele prevăzute de programa analitică, nu-și dă seamă, că are de a face cu ființe plâpânde, ale căror facultăți fizice și psihice nu sunt dezvoltate, tocmai de aceea, cade în mare greșală. Ea trebuie să fie neîntrerupt între elevii săi, fără ca să facă însă promenade, iar în micile recreații intermediare, să le deie atenție, agrăindu-i și ocupându-se de micile lor nevoi.

Limba de conversare și de ocupație este exclusiv cea română.

În școlile de copii mici cercetate de elevi minoritari, se va aplica *metodul direct*, singurul ducător la scop atât în ceea ce privește învățarea limbii, cât și relativ la împărtășirea cunoștințelor.

Urmând prevederile acestui metod, nu vom mai auzi învățătoarele plângându-se de greutățile pe cari le întâmpină în însușirea limbii române cu elevii lor, nici părinți cari să se jălbească dacă vre-o învățătoare nu cunoaște limba vorbită de elevii săi minoritari iar rezultatul se va arăta necondiționat.

Si fiind că ajunserăm la rezultat, este bine să menționăm, că măsura de apreciere a acestuia nu poate să se mărginească la rostirea câtorva poezioare, de multe ori neînțelese de către elevii străini de limba noastră, nici la un număr restrâns de răspunsuri, date direct prin întrebările puse. Rezultatul în cunoașterea limbii române este atins atunci, când elevii au ajuns să vorbească bine românește. Conziderând, că în frageda etate de 5—7 ani facultățile de apercție ale elevilor ating limita maximă, în cei doi ani de școală de copii mici aceștia au toate condițiunile date pentru ajungerea acestui scop. Dacă acesta nu s'a realizat, cauza este a se căuta nu în programa analitică, nu în elevi, ci în metod, ori în lipsa de conștiințiozitate a educatoarei.

În vederea scopului ce se urmărește, se va introduce limba română și ca limbă de conversație între elevi.

Învățătoarea nu va lua în nume de rău, cu atât mai puțin va pedepsi pe vre-un elev pentru greșelile de limbă, ci îi va îndrepta cu multă bunăvoință, așa, că va întreba pe cei mai mărișori dacă este bine rostită o frază oarecare din punct de vedere gramatical (flexiune, topică, etc), d. e. Eugen a zis: „Scolar bune roga la Dumnezeu toată la ziua.” Este bine așa, Ionel? Ionel fiind elev mai mărișor și cunoscând mai bine limba română, va da răspuns potrivit. Dacă nu, învățătoarea îl va ajuta, fără ca să-i deie de-a gata răspunsul, aplicând și aici principiul de exploatare a energiilor elevilor, susținut de Dna Dr. Montessori.

Agrărea elevilor se face pe numele românesc de botez, ori pe numele de desmădare, folosit în familie, ceea ce nu împiedică, ca elevii să-și știe rosti numele adevărat întreg.

Nu se aplică la școala de copii mici de cât numai îngrijitoare (servitoare) române, iar în lipsa acestora, persoane, cari vorbesc bine românește. În contactul cu elevii, acestea vor folosi numai limba română.

(Va urma.)

D. Olariu
subrevizor școlar.

**Redacția și Administrația
„Gazetei Invățătorilor” se află
în Arad, Bul. Regina Maria
No. 17. (Telefon 571.)**

Un strigăt!...

Cu resemnări de animale înjugate așteptăm plătierea salariului întârziat pe luna Ianuarie, văzând că și de astădată și-au bătut joc de noi cei ce au hotărât sporul salariului cu o sumă ce ar fi destul, numai pentru o bucată de pâine, unui câine muritor de foame. Și ca să apară mărinimosi — opiniei publice — față de cei cari fac robotul muncii salahoriene, au publicat în toate ziarele, salariul mării cu mii de lei, fără mențiunea că din suma totală 10 la sută se detrage pentru fondul de penzii iar 8 și 4 la sută ca impozite către stat.

Calculați și vedeți că salariul nu s'a urcat cu nimic, sau dacă chiar s'a mai adăugat ceva la el e ca și un ban aruncat cu scârba cerșitorilor ce vin la casa lor, închizându-le ușa în nas ca să se scapă odată de ei. Totul e un semn de sfidare la adresa voastră de „nesăuți” și „nemernici”!

Timp de zece ani am răbdat umilirile tuturor guvernelor cari s'au perindat la cârma țării și în fiecare dimineață ne-am trezit cu noui speranțe că se va găsi odată „omul” care ne va înțelege și ne va ajuta! De zece ani n'am văzut altceva decât capete întoarse, priviri defaimatoare și vorbe patetice învăluite în idealismul ce l'au terfelit în picioare — bun numai pentru noi, ca să uităm prin el mizeriile, să nu vedem cruda realitate și să nu simțim crucea martirului pe spate.

Dar azi nu mai merge! Invățătorii azi sunt uniți. Mărul discordiei nu-l vor mai putea arunca între noi. Învrăjbindu-ne sufletele de olta. 40.000 de suflete vorbesc azi prin mine, simț ca mine, strigă în gura mare: Vrem dreptate!... Suntem sătui de idealismul ce ne-a acrit viața și ne-a făcut ridicoli în fața tuturor!...

Nu ne mai milogim, nu vrem poimană, vrem să ne plătească așa cum cer legile țării!

Ne astupăm la urechi, nu vrem să mai auzim sfaturile goale ce ne sună la urechi dela începutul începuturilor din partea acelor cari îți trec prin față toată ziua cu automobilat îngrășându-și burta la mesele de marmure ale cafenelii.

Asociațiile județene să se organizeze, să păsească înainte fără șovăire, fără frică și să nu înceteze lupta până ce glasul năpăstuiților nu va fi ascultat!...

GHITA AMĂRĂTU.

Prigonirea școlii primare românești în pragul și în decursul războiului mondial.

De Dr. Gh. Ciuhandu, consilier eparhial.

Legea lui Apponyi: XXVII/907.

O lege draconică. — Limba maghiară în școală. — Invățătorii prinși în lanș cu disciplina din partea Guvernului. — Ajutoare denegate de stat și școli perdute.

În butul acestei împotriviri din instinctul de apărare culturală și etnică a neamului românesc din acesta părți, proiectul lui Apponyi, pus la cale sub masca de a îmbunătăți soarta materială a învățătorimii, a devenit, totuși, lege. E vorba de cea mai draconică lege a vremurilor noastre, prin care s'a proiectat de a înjuga și umili un popor și de a-l lovi în existența sa culturală și etnică.

Ceeace nu s'a putut prin porunca nefirească a legii dela 1879, de a introduce limba ungurească ca obiect ordinar în învățământul nostru popular și astfel de a împedeca mersul normal al culturii noastre în popor, și ceeace nu succedea prin mormirea infernală cu premierea învățătorilor silitori la propunerea acelei limbi streine — trebuia s-o impună legea lui Apponyi cu tot ferul și focul unor măsuri administrative-polițiale, sub care avea să geamă școala română și dascăli ei, deopotrivă.

Astfel e a se înțelege, cum de legea lui Apponyi, care în titlul său, — ceeace ar fi să-i denote tendința adevărată — își zice, că e

lege cu privire la regularea „dotațiunei învățătorilor comunali și confesionali” este în realitate o lege, prin care se face rost limbii ungurești de a zădărnici total învățământul școlilor noastre românești în deosebi și de a încătușa întreagă viața școlară — chiar și în ce privește administrația externă a ei — în favorul politicianismului unguresc și în al „ideei de stat național maghiar unitar”, ce avea să se ridice pe ruinele celorlalte popoare conlocuitoare.

Măsurile de această tendință, codificate în legea XXVII dela 1907 și fixate mai de aproape în Instrucțiunea min. No. 76.000/907 privitoare la executarea acestei legi, sunt un artificiu de cele mai complete măsuri de prigonire, cari pot fi ridicate în capul unui popor.

În cuprinsul acestor măsuri silnicia legii rivalizează cu viclesugul, cu care au fost aplicate acele măsuri din partea organelor statului.

O mică caracterizare a acestei legi, — ori cât este ea de bine cunoscută — nu va fi de prisos.

Legea și mărturisește tendința de a regula salariile învățorești cu ajutor dela stat pentru toate acelea școli. ai cărori învățători nu pot fi salarizați corespunzător vremii de către susținătorii școlilor.

Totuși însăși acordarea întregirii de salare este legată de o serie de condițiuni inutile și de prisos, în locul prim este con-

diționată de sporul în limba maghiară, care este obligatoare în acelaș număr exagerat de ore și pentru școlile, cari nu cereau și nu aveau ajutor dela stat.

Măsura, în care se cerea a se însuși limba maghiară în școlile noastre din partea elevilor, o fixează însăși legea, în § 19, ca adeca cu terminarea clasei IV. elementare elevul să trebuiască a ști să-și exprime ideile, în ungurește, pe înțelese, cu graiu viu și în scris. Și, foarte bine i-s'a reproșat ministrului Apponyi, că dânsul, nici cu inteligența sa superioară și la vârsta sa matură, nu e în stare să dovedească d. ex. în limba latină ori greacă — pe cari le-a învățat în școală la vârstă mai înaintată și mai matură — aceeași iscusință, pe care o așteaptă în cunoașterea limbii maghiare dela elevii, nematuri și nemaghiari, ai școlilor elementare.

Spre a ne face ideie despre măsura silniciei cu popunerea limbii maghiare, n'avem decât să arătăm cifra exagerată a orelor de limba maghiară în raport cu restul orelor pentru toate celelalte obiecte de învățământ. Astfel:

La școlile cu:		ore de limba maghiară	
1 învățător	13	ore	de limba maghiară
2 învățători	21½	”	”
3	26½	”	”
4	32	”	”
5	32	”	”
6	39	”	”

Evident, că pentru învățământul religiozității, al limbii române și pentru cel real, care ar trebui să covârșască într'un învățământ pentru popor, d'abia mai rămâne ceva timp liber, și astfel problema culturală proprie a școlilor populare nemaghiare din statul ungar a fost zădărnicită din capul locului.

(Va urma)

Predarea scris-cetitului în școala primară.

de D. Olariu, subrezvizor școlar.

(Continuare)

VI.

În timpul din urmă se folosesc la scriere și citire mai multe metode, cum sunt: metoda scriptologică (sintetică), legografică (analitică, sau al cuvintelor normale), fonomimic, metoda lui Gabel, sau al sunetelor vii, etc. Prin părțile noastre mai uzitat este metoda scriptologică, dar este practică și cel fonomimic, îndeosebi de către învățătorii mai tineri.

Deosebirea între metoda scriptologică și cea legografică este, că primul învață pe elev a scrie și apoi să citească, iar cel de al doilea, să citească și apoi să scrie.

Metoda scriptologică susține cu tărie principiul, ca citirea să se învețe scriind. Și fiind că aceste lucrări, prin firea lor, stau în intime corelațiuni, trebuie să se practice necondiționat deodată.

Atențiune deosebită vom pune pe aceea, ca predarea noilor litere să se succedă de după asemănarea lor.

Procedura la o lecție de scris-cetit după metoda scriptologică este următoarea: se face intuiția unei ființe, sau a unui obiect, al cărui nume cuprinde în sine sunetul, deci litera pe care voim să o predăm. Mai potrivite sunt acele cuvinte, în cari sunetul căutat stă la început, formând singur silaba primă.

Cu ființa sau obiectul intuit formăm o propoziție. Desfacem aceasta propoziție în cuvinte, iar pe cel ce ne interesează, în silabe și apoi, în sunete, până ce ajungem la sunetul pe care voim să-l predăm. Vom scrie pe tablă semnul sunetului ales, adică litera. Aceasta va fi scrisă de către învățător întreagă și destul de mare, ca elevii să o observe bine, iar după ce școlarii au primit o impresie generală asupra ei, o va scrie descompusă în elementele ei, — cunoscută de mai înainte de către elevi, — din cari apoi va construi iarăși litera întreagă, în vederea tuturor, spunând pe nume părțile componente.

Se va spune școlariilor, că litera este semnul vizibil al sunetului, ca ei să știe face deosebire între sunet, literă și numele literei.

După scrierea literei pe tabla cea mare, învățătorul va spune numele ei, apoi va arăta aceeași literă pe carton. Elevii vor pronunța și ei numele literei în cor, apoi individual.

Să ne abținem de a preda 2, sau mai multe litere deodată, căci aceasta duce la superficialitate.

Școlarii vor reproduce acum figura literei, întâiu cu degetul în aer, apoi în același chip, pe bancă și pe urmă, pe tablitele lor. Desenarea figurei în aer și scrierea ei pe tablite, este bine să se facă de toți școlarii, la comanda învățătorului, care va intona și aici părțile constitutive pe numele lor, așa, după cum s'a făcut la exercițiile pregătitoare pentru scris-cetit.

Urmează apoi corectarea literei, cu care ocazie învățătorul va dovedi mult tact, ca să nu descurajeze elevii mai slăbuți și să nu se compromită eventual, laudând pe cel ce nu merită. Arătând pe tabla cea mare o literă scrisă greșit, nu va spune școlariilor nici când, că cine a scris-o.

Litera învățată se va combina cu altele cunoscute, formând silabe, cuvinte și propozițiuni, după măsura progresului realizat. Pe acestea iarăși le desfacem în cuvinte, silabe și sunete, până ajungem la sunetul care ne interesează.

În cele din urmă, învățătorul va arăta litera învățată, în ABC-dar.

Metoda scriptologică (scribo = scriu, lego = ceteșe) se datorește pedagogului Graser, care la 1817 a stabilit ca principiu, că scris-cetitul să se învețe deodată, adică elevul să scrie și imediat să și citească, ceace nu este altă, decât ca elevul să învețe a citi de pe propria sa scriere.

Alți pedagogi, premărgători lui Graser — între cari și Ioan Amos Comenius, — încă cereau să se facă deodată scrisul și cetitul, nici unul nu a precizat însă până la cele mai mici amănunte normele de procedură la scris-cetit, cum a făcut dânsul.

Dacă vom scruta frământările deosebite în timpurile mai vechi în scopul stabilirii procedurii urmată la scriere și citire, vom afla o mulțime de înpercări practice cu multă bunăvoință. Toate erau însă străine de timbru natural, după cum erau străine și în disproporție cu dezvoltarea facultăților

de apercipiere ale elevilor. Tocmai de aceea, predarea scrierii și a citirii era problema cea mai dificilă a școlii primare, când elevii erau supuși al neînchipuite torturi sufletești.

În cursul acelor frământări găsim etape în cari sunetele nu se pronunțau pe numele lor adevărate, ci în legătură cu câte o vocală, d. e. em, de, ha, ei, etc. Tot așa, vom afla făcându-se citirea prin literizare. Pedagogul Stephani a inaugurat metoda fonetică, abandonând vocalele de ajutor la înțonarea sunetelor.

(Va urma.)

Federalizarea corpului didactic.

Ea s'a înfăptuit Duminecă, în mod oficial. Federația nemulțumită de salarizarea obținută.

Vom avea noi manifestații.

Duminecă, 26 Ianuarie c., la cererea Asociației profesorilor secundari din București, a avut loc adunarea reprezentanților celor trei corpuri constituite ale membrilor corpului didactic.

A prezidat d. profesor Dragomir Hurmuzescu.

În deplină înțelegere și în entuziasmul cald al adunării se votează federalizarea tuturor asociațiilor dascălimii într-una singură, votându-se în același timp statutele federației.

După aceasta s-a luat în discuție problema arzătoare și permanentă a salarizării.

Întreaga federație se declară nemulțumită de suma obținută, dar mai ales de repartizarea ei.

S-a făcut constatarea, că unor categorii de membri în loc să li-se mărească salariile din contră li s-au micșorat, iar acordarea aceluiași punct din cotă, este o iluzie, căci ceace se dă sub o formă, se ia sub alta, cea a impozitelor.

Un punct criticat aspru și cu temei, a fost acela al împărțirii în 12 sau 15 categorii a profesorilor, după localități distribuite arbitrar.

Contra acestei repartizări e însăși legea organică a corpului didactic, sunt egale pe întreg cuprinsul țării.

Asociația profesorilor universitari din Cluj a venit cu o rezoluție prin care respinge și refuză sporurile acordate, deoarece profesorii dela aceea regiune primesc cu vre-o 3000 lei mai puțin decât colegii dela București.

În legătură cu această problemă

s-a numit o comisie care să cerceteze toate nedreptățile de repartizare.

Comisia se compune din d. profesori Băznoșeanu, Tino, Orașeanu, Filip și Toni, care să cerceteze distribuția sporurilor și repartizarea lor.

Membrii federației corpului didactic s-au declarat pentru reluarea luptei. La această discuție au luat parte d. Hurmuzescu, Toni, Tino și Haneș etc.

D. Toni a propus — și s-a admis — ca în ziua de 23 Martie să se țină în toate capitalele de județe adunări ale corpului didactic în care să se declare continuarea luptei și să se voteze în acest sens o moțiune unică.

Apoi va urma un nou congres la București.

D. V. Haneș a cerut insistent să nu se temporizeze lupta dascălimii.

Până la congresul din 23 Martie să se studieze de o comisie alcătuită din parlamentari și membri ai Federației bugete ministerelor și așa cum anul trecut sub amendințarea dezechilibrului bugetar s-a venit cu reduceri de 500 milioane la jumătatea exercițiului financiar, tot așa anul acesta să se facă reduceri sub presiunea unei lupte pentru legalitate.

Propunerea dlui Haneș, a fost aprobată, dsa cerând în prealabil ca membrii Federației să aibă o întrevvedere cu d. Maniu, care desigur va aproba soluționarea întregă a doleanțelor corpului didactic din întreaga țară.

—x—

Salarizarea corpului didactic primar.

Noua salarizare a corpului didactic primar, urban și rural cuprinde 12 categorii de salarii, după localități:

Categoria I-a (București) înglobează următoarele salarii:

Institutorii sau învățătorii înaintați gr. I cu 6 gr. 13.700 lei, cu 5 gradații 12.600 cu 4 gradații 11.500, cu 3 gradații 10.400, cu 2 gradații 9.300, cu o gradație 8.200, fără gradații cu 7.150, învățătorii înaintați gr. II, în aceeași ordine de gradații vor primi 10.500, 9.650, 8.850, 8.000, 7.150, 6.350, 5.550, învățătorii definitivii: 8.850, 8.200, 7.500, 6.850, 6.200, 5.550, 4.950, învățătorii provizorii cu drept la patru gradații, vor primi respectiv: 6.900, 6.200, 5.550, 4.900 și 4.250, învățătorii ajutoari cu drept la 4 gradații: 5.800, 5.200, 4.650, 4.050, 3.500.

Categoria a II-a (Cernăuți, Cluj, Chișinău, Galați, Jimbolia, Timișoara)

vor primi după normele indicate la categoria I-a salariile următoare: a) 12550, 11550, 10550, 9500, 8500, 7500, 6550; b) 9650, 8850, 8100, 7350, 6550, 5800, 5650; c) 8150, 7500, 6900, 6300, 5700, 5050, 4500; d) 6300, 5700, 5050, 4500, 3900; e) 5800, 5200, 4650, 4050, 3650.

Categoria a III-a (Brăila, Constanța, Craiova, Iași, Ploiești) vor primi: a) 12550, 11550, 10550, 9550, 8550, 7500, 6550; b) 9650, 8900, 8100, 7350, 6550, 5100; c) 8150, 7500, 6900, 6300, 5700, 5100, 4550; d) 6300, 5700, 5100, 4500, 3900, 4050, 3450.

Categoria a IV-a (Focșani, Giurgiu) vor primi: a) 12600, 11500, 10550, 9550, 8550, 7550, 6550; b) 9650, 8900, 8100, 7350, 6600, 5800, 5100; c) 8150, 7500, 6900, 6300, 5700, 5100, 4550; d) 6300, 5700, 5100,

4550, 3900; e) 5150, 4600, 4050, 3450.

Categoria a V-a (Arad, Brașov, Oradea, Sibiu) vor primi: a) 12250, 11200, 10250, 9300, 8300, 7400, 6400; b) 9250, 8500, 7750, 7050, 6400, 5450, 4700; c) 7700, 7050, 6550, 6000, 5550, 4950, 4350; e) 4900, 4350, 3800, 3150.

Categoria a VI-a (Bazargic, Bistrița, Boian, C.-Lung. Bucovina, Carei, Coțmani, Dej, Gura Humorului, Lugoj, Odorhei, Rădăuți, Sf. Gheorghe, Sighet, Sighișoara, Siliștră, Siret, Storojinet, Suceava, Tighina, Tulcea, Turda, Văscăuți pe Ceremus, Vatra Dornei, Vijnița, Zalău, Zastavna) vor primi: a) 13000, (gradația a VII-a) 12000, 11050, 10100, 9150, 8150, 7200, 6250; b) 9200, 8500, 7750, 7000, 6250, 5550, 4900; c) 7800, 7150, 6600, 6000, 5450, 4900, 4350; d) 6050, 5450, 4900, 4300, 3700; e) 4900, 4400, 3850, 3300.

Categoria a VII-a (Curtici, Halmei, Săn Nicolai-Mare)

Institutorii sau învățătorii gradul I cu 6 gradații 11750, cu 5 gradații 10800, cu 4 gradații 9900, cu 3 gradații 9000, cu 2 gradații 8000, cu o gradație 7000, fără nici o gradație 6000 lei lunar.

Învățătorii înaintați gradul II cu gradațiile de mai sus, vor primi respectiv: 9050, 8350, 7600, 6900, 6450, 5100, 4300 lei lunar.

Învățătorii definitivii: 7450, 6900, 6350, 5850, 5250, 4700 și 4050 lei lunar.

Învățătorii provizorii: 5950, 5300, 4650, 4000, 3400 lei lunar.

Învățătorii ajutoari cu 4 gradații: 4500, 4000, 3500, 3000 lei lunar.

Categoria a VIII-a (Cetatea Albă, Satu Mare, Tg.-Mureș):

Institutorii sau învățătorii înaintați gradul I, vor primi respectiv: 12250, 11250, 10300, 9350, 8350, 7400 și 6400 lei.

Învățătorii înaintați gradul II: 9300, 8550, 7800, 7100, 6400, 5650, 4700 lei lunar.

Învățătorii definitivii: 7700, 7100, 6550, 5900, 5550, 5000 și 4400 lei lunar.

Învățătorii provizorii cu 4 gradații 6200, cu 3 gradații 5600, cu 2 gradații 5000, cu o gradație 4360, fără nici o gradație 3750 lei lunar.

Învățătorii ajutoari cu 4 gradații 5400, 4350, 3800, 3150 lei lunar.

Categoria a IX-a (Bălti, Câmpina, Petroșani, Reșița):

Institutorii sau învățătorii înaintați gradul I, vor primi: 12300, 11250, 10300, 9350, 8350, 7400, 6400 lei lunar.

Învățătorii înaintați gr. II: 9300, 8550, 7800, 7100, 6450, 5450, 4700 lei lunar.

Învățătorii definitivii: 7750, 7100, 6550, 6050, 5550, 5000 și 4000 lei lunar.

Învățătorii provizorii cu 4 gradații: 6200, 5600, 5000, 4350 și 3760 lei lunar.

Învățătorii ajutoari cu 4 gradații: 5450, 4900, 4350, 3800 și 3150 lei lunar.

Facem un calduros apel către toți învățătorii din țară, rugându-i să răspundească și să aboneze „CAZETA INVĂȚĂTORILOR”, singurul organ săptămânal pentru apărarea intereselor noastre profesionale.

Ministerul instrucțiunii a dispus suspendarea adunărilor cercurilor culturale.

Ministerul instrucțiunii primind numeroase plângeri, că nu s'au achitat salariile membrilor corpului didactic pe luna ianuarie, a dat ordin telegrafic tuturor directoratelor ministeriale regionale să achite de urgență salariile făcând direct răspunzători pe funcționarii respectivi pentru orice întârziere.

Cetiiți și abonați „Gazeta Invățătorilor”.

INFORMAȚIUNI

—x—

Anunțăm pe cetătorii, prietenii și colaboratorii noștri, că începând cu acest număr „Gazeta Învățătorilor” va apare în fiecare săptămână — *Dumineca*.

În constătuirea avută la ministerul instrucțiunii între inspectorii generali ai învățământului primar, s'a hotărât desființarea tuturor posturilor de secretari de la școlile primare, iar cu sumele rezultate din aceste economii să se înființeze posturi de secretari la revizorele școlare.

Inalta Regentă a semnat decretul de avansare la gradul II, a învățătorilor reușiți la examenul de înaintare depus în luna Noembrie la Brașov și București.

Dșoara Nely Herețiu și d. Ioan Gușat, maestru-prof. la școala de arte și meserii din Arad, logodiți. Felicitări!

Dșoara Aurelia Popoviciu, fiica distinsului director școlar Dimitrie Popoviciu din Arad a luat licența în litere la Universitatea din Cluj, cu mențiunea „Magna cum laude”. Felicităm atât pe dșoara cât și pe fericiții părinți.

A apărut: „Școala și Viața”, Revista Asociației Generale a Învățătorilor din România, No 1, Ianuarie 1930, cu articole semnate de d-nii: S. Mehedinți, I. Simionescu, D. V. Ţoni, A. Culea, G. Mugur, P. Jumanca și cu o bogată cronică pedagogică și culturală.

Revista cuprinde ca anexă Buletinul Asociației Generale No 1 cu informațiuni despre activitatea Asociației și cu statutul votat în adunarea ei generală extraordinară din zilele de 6—7 Decembrie 1929.

Valabilitatea carnetelor pentru călătoria pe C. F. R. a funcționarilor publici a fost prelungită până la 31 Martie a. c.

Ministerul instrucțiunii a luat dispozițiunea ca, pe viitor, statele de salarii ale membrilor corpului didactic primar să nu mai fie întocmite de revizorate, ci de către circumscripțiile școlare respective.

Statele vor fi întocmite pe numele unui membru din corpul didactic (bărbat) de preferință director de școală.

Aceasta, pentru a scuti pe viitor pe femeile membre ale corpului didactic de greutatea formalităților de încasare.

Revizoratul Școlar Arad.

AVIZ.

În baza ordinului Minist. Instrucțiunii No. 5876—930.

Toți învățătorii, învățătoarele și conducătoarele de copii mici, cari au împlinit 3 ani de serviciu cu titlul provizoriu, la 1 Mart 930 felele de la vârsta de 20 ani, socotil, iar băieții după stajul militar socotit 3 ani ca titulari, vor înainta reviz. Scol. cerere pentru a fi admise la examenul de definitivare cel mult până la 15-II. a. c.

Tot asemenea vor înainta cereri și acei învățători, învățătoare, cari au căzut de 2 ori la acel examen ori nu sau prezentat (motivând neprezentarea.)

Cererea v-a fie ajustată cu

1. Diploma (copie)
2. Copie de pe ordinul de număre.
3. Certificate de serviciu.
4. Toate copiile proceselor verbale de inspecțiile avute.

Revizoratul Școlar.

Până la stabilirea definitivă a pensiilor, funcționarilor puși în retragere din oficiu, pe temeiul legii de organizarea ministerelor, li se vor da acțiuni dela autoritățile care i-au pensionat.

ROMANIA.

Comitetul școlar județean Arad. Nr. 110—1930.

Arad, la 14 Ianuarie 1930.

Publicațiune.

Prin aceasta se aduce la cunoștință generală, că în ziua de 18 Februarie 1930, ora 9, se va esărândă pământul școlii primare din comuna Mândruloc, prin licitațiune publică celui ce va plăti mai bine.

Licitațiunea publică asupra pământului școlar 32 jug. cat. se va ținea la primăria comunală din Mândruloc.

Licitațiunea se va ținea în conformitate cu legea contabilității publice

Amatorii vor depune la licitațiune ca garanță 10% a sumei obținută la licitație, iar suma restantă se va vărsa de amatori în ca-

primăria comunală) din comuna Mândruloc, până cel mai târziu 1 Maiu 1930.

Președinte p. Prefect dr. Lazar ss.
Secretar V. Spătariu ss.

ROMANIA.

Comitetul școlar județean Arad. Nr. 104—1930.

Arad, la 13 Ianuarie 1930.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștință generală că în ziua de 4 Februarie 1930 orele 10 a. m. se va ține o nouă licitațiune publică în localul Prefecturii jud. Arad și la Primăria comunei Sânmartin, pentru darea în întreprindere a lucrărilor de transformare și adaptarea, precum și construirea 2 sale de învățământ necesare la școala primară din comuna Sânmartin, în baza devizului și planului întocmit de Serviciul tehnic jud. al jud. Arad.

Spesele pentru lucrările sumenționate sunt 650.000— lei.

Licitațiunea se va ținea în conformitate cu Legea contabilității pu-

blăce și cu oferte închise și sigilate, pe care concurenții le vor înainta comitetului școlar județean sau Primăriei comunale din Sânmartin, în ziua licitații, ora 10, adică la începerea licitației.

Amatorii odată cu oferta, însă separat (nu în plic) vor prezenta recepisa asupra garanției provizorie depusă la Administrația Financiară din Arad. Ca garanță provizorie se va depune 6% a sumei oferite însă numai în numerar sau efecte de stat.

Amatorii vor dovedi cu acte justificative, că îndeplinesc condițiunile legale pentru de a putea lua parte la întreprinderi de lucrări publice.

Devizele, condițiunile și planurile relative la aceasta lucrări se pot vedea în biroul Comitetului școlar județean la Prefectura jud. Arad, camera Nr. 43 și la Primăria comunei Sânmartin.

Președinte p. Prefect dr. Lazar (ss).

Secretar, V. Spătariu (ss).

Convocare.

Instituțiunile cooperatiste societare la federală „ZORILE” din Arad sunt invitate a-și trimite delegații la

ADUNAREA GENERALA EXTRA-ORDINARA

pentru schimbarea statutelor și

ADUNAREA GENERALA ORDINARA a VI-a

cari se vor ține Joi în ziua de 13 Martie 1930 ora la respective 11 a. m. în localul obicinuit din edificiul bisericii ort. rom. din Arad str. I. Meșianu 16.

BILANT la 31 Decembrie 1929.

Cassa	185.577	Capital	1.062.827
Efecte publice & Acțiuni	60.000	Fond de Rezervă	120.329
Societari	262.339	„ prevedere	86.157
Imprumuturi	19.593.500	„ local	206.286
Efecte de primit Seminte	617.500	„ mobilier	49.035
Imprumut Ajutor Sinistrați	20.000	„ cultural cooperatist	51.225
Registre & Imprimare com. B.C.C.	14.366 97	„ pensii & asig. func.	86.157
Registre & Imprimare Federala	75.052 20	„ ajutoare	1.850
Mobilier & Edecuri	72.237	„ impozite	25.276
Capital B. C. C.	25.000	„ dobânzi datorate	20.474
Biblioteca	1.321	„ datorate impr.	6.428
Debitori Loteria Lig. Cult.	1.160	Depuneri spre fructificare	463.383
Chirii Reportate	1.250	Cont Diversi Creditori	96.142
Dobânzi Datorate	20.474	B-C-C Ct. Cr. Simplu	16.414.678
Dobânzi Datorate Imprumut Sem.	6.428	B. C. C. Ct. Efecte de plată	1.200.000
Dobânzi Efecte de plată Reportate	55.634	B. C. C. Ct. Depon Reg. & Imprim.	13.795
		Dep. Societ. Ajut. Sinsitr.	20.000
		Impozite de plată	4.610
		Dobânzi Reportate	766.632
		Dobânzi Imprumut Semin. Repor.	957
		Profit & Pierdere	315.708 17
	21.011.839 17		21.011.839 17
CONTURI DE ORDINE		CONTURI DE ORDINE	
Efecte de primit în Garan	5.606.500	Depon. Ef. de prim în Garan.	21.200.500
B. C. C. Ct. Ef. de primit Garan.	15.594.000	Depon. Efecte în Garan.	1.000.000
B. C. C. Ct. Ef. de plată Garan.	1.176.500	Efecte de plată Garan.	1.176.500
B. C. C. Ct. Ef. în Garanție	1.000.000		
	23.377.000		23.377.000
Total general	44.388.839 17	Total general	44.388.839 17

DEBIT

Cheltueli generale	50.137 70	Dobânzi & Benef. & Comis.	2.381.451,50	2.426.484 50
Chirii	15.000	Reg. & Imprim. com. & federala	2.728,41	15.877 66
Salarii	267.000	Divid. Capital BCC.	13.149,25	1.750
Diurne & Transpoarte	84.916			
Impozite	59.147			
Dobânzi Fonduri	61.574 29			
Amortisment mobilier	7.224			
Dob. Ct. Cr. Simplu BCC.				
„ Ef. de plată BCC.	15.426			
„ Dep. spre fructiv.	48.433			
Serviciul de Revizuire (Auto Cont.)	6.660			
Profit net	315.708			
	2.444.112 16			2.444.112 16

PROFIT & PIERDERE

CREDIT

Director s. s. Iosif Moldovan

Contabil s. s. Florea Anghel

Consiliul de administrație.

s. s. Dimitrie Boariu președinte s. s. Teodor Leucuța s. s. Cosma Dimitrievici s. s. Petru Russu v. președ.
s. s. Atanasiu Baicu s. s. Alexandru Țăran s. s. Nicolae Micoloiu

Comisia de cenzori.

s. s. Dr. Tiberiu Gruiescu președ. s. s. Teodor Laza s. s. Ioan Jelelean
Tipografia Succesorii Réthy, Arad.